

Jmenuji se Lucie Antošíková a v akademickém roce 2012/2013 jsem působila v pozici lektora češtiny na Vídeňské univerzitě. Český jazyk se ve Vídni studuje v rámci slavistiky, ale na rozdíl od většiny zahraničních pracovišť zde ještě stále představuje svébytný a mezi slovanskými filologiemi hlavní obor (samozřejmě až po ruštině, největší co do počtu studentů i nabízených předmětů). Počet studujících bohemistiky dosáhl letos téměř dvou set, ačkoliv v denním fungování univerzity není, bohužel, jejich ohromující počet patrný.

Úkolem lektora na vídeňské slavistice je jednak přednášet českou literaturu a vést k ní cvičení (výuka probíhá v němčině), jednak pracovat se studenty na osvojování/prohlubování znalosti praktického jazyka a rozšiřování jejich slovní zásoby. O druhou část povinností se vysíláný lektor dělí se stálým zaměstnancem univerzity (prof. Mag. Hana Sodeyfi).

Také na vídeňské slavistice se projevuje celoevropsky rozšířená tendence k úsporám na úkor rozsahu a kvality vzdělávání – omezují se počty nabízených předmětů, vyučujícím se zkracují úvazky, je vyvíjen tlak na studenty, aby se během studia příliš nerozptylovali a plnili své studijní povinnosti v co nejkratším čase. Obrovský kolos slavné univerzity je navíc poněkud těžkopádný, takže ne vždy jsou úsporná opatření plně kompatibilní, racionální a vůči studentům vstřícná.

Kombinace obojího v konkrétním případě znamená, že jsem v zimním semestru učila češtinu jako druhý slovanský jazyk (23 účastníků), vedla jsem cvičení k českým kulturním reáliím (8 účastníků) a kurz, kde jsme se věnovali českým mýtům a stereotypům (4 účastnice), v letním semestru jsem přednášela o prostoru v české literatuře 2. poloviny 20. století (4 účastníci), vedla jsem seminář k české literatuře v emigraci (3 účastnice), s pokročilými četla a interpretovala články z českého tisku (14 účastníků) a pilovala znalosti českého pravopisu k dokonalosti (2 účastnice). Dohromady jsem v zimním semestru učila deset hodin týdně a v letním osm, nízké počty studentů byly dány výhradním určením dotyčných předmětů pro studenty navazujícího magisterského studia.

K dispozici jsem měla učebny standardně vybavené projektorem s připojením k internetu a klasickou tabulí. Pro odbornou teoretickou výuku jsem si materiály připravovala (a překládala) sama a hodiny jsem většinou doprovázela powerpointovou nebo prezi prezentací. Během praktické jazykové výuky jsem používala učebnici Lídy Holé *Tschechisch Schritt für Schritt* a doplňovala ji vlastními materiály (začátečníci), v rozšiřujících kurzech se mi osvědčily články z týdeníků Respekt a Reflex (pokročilí, četba s porozuměním a rozšiřování slovní zásoby). Při představování speciálních problémů českého pravopisu jsem se opírala o stránky Ústavu pro jazyk český Akademie věd.

Geografickou polohou Vídně i kulturní tradicí je dán nižší zájem studentů o nepovinné aktivity. Ve městě působí česká krajanská komunita, řadu pozoruhodných aktivit vyvíjí České centrum a Zastupitelský úřad České republiky, mnoho studentů sdílí on-line české filmy nebo českou hudbu, nemluvě o rodinných vazbách, které mnohé z nich pravidelně zavádějí do sousedního Česka. Po zkušenostech z minulých let jsem proto na samostatnou organizaci mimoškolních aktivit rezignovala a snažila se propagovat mezi studenty akce stávající. Ani zde jsem se však nesetkala s větším úspěchem. Na obranu svých studentů však musím uvést, že se několikrát stalo, že samostatně reagovali na zpracovávané články a „doplňovali“ si navzájem rozhled – ať už to byla dodatečná rozsáhlá diskuse k filmu s Vladimírem Javorským, který autor zmínil v poznámce pod čarou a který jeden ze studentů objevil na Youtube, ať už to bylo pozadí prezidentské volby, které studenti sledovali prostřednictvím elektronických médií, nebo doplnění odborných reálií k problematice nimrodství poměry rakouskými.

Myslím, že zdánlivý nezájem dnešních studentů o všechno, co „nemusí“, plyne spíš z odlišných médií a práce s nimi. Dříve běžná potřeba se setkávat, věci fyzicky zakoušet a nezprostředkovaně sdílet dnes ustupuje zřejmě potřebám jiným. Svůj podíl na úzkém zaměření studentů mají bezpochyby

i systémové změny ve školství (sběr kreditů podmiňující postup do dalšího ročníku) a trend dosáhnout vzdělání v nejkratší možné době.

Stalo se dobrým zvykem, že se na podzim do Vídně sjíždějí dva až tři čeští bohemisté (lingvisté i literární vědci) na tzv. „Bohemistický kroužek“. Letošní akademický rok nebyl výjimkou, na podzim ve Vídni přednášeli docenti Jan Malura a Pavel Kosek, během roku jejich přednášky doplnili ještě profesor Jiří Holý a docent Daniel Vojtěch. Přes velmi zajímavá témata byla účast studentů i na těchto přednáškách kolísavá.

Zázemí poskytované lektorovi univerzitou se v loňském roce nezměnilo – mám ve společné pracovně k dispozici uzamykatelnou skříňku, místo u stolu s počítačem, tiskárnu a skener, pevnou telefonní linku, možnost bezplatného kopírování zkušebních testů (ostatní kopie pro studenty hradím), na pracovišti mohu využívat kuchyňku.

V letošním roce jsem využila možnosti vyjet z Vídně jako vyučující přes program Erasmus na pozvání do bulharského Plovdivu. Několik hodin jsem tam přednášela a bylo zajímavé vidět další podoby výuky českého jazyka v zahraničí. V Plovdivu není zřízen lektorát a místní slavistika se v současnosti při výuce češtiny opírá o stipendistu v doktorském programu, který je zároveň rodilý mluvčí.

Kromě možnosti zvané přednášky jsem nadále využívala kurzů dalšího vzdělávání, které Vídeňská univerzita svým zaměstnancům bezplatně nabízí.

V letním semestru proběhla na slavistice poněkud nečekaná evaluace, ve které mnou vedené hodiny v očích studentů obstály, a tím se potvrdil můj vnitřní pocit z letošní výuky – nemohla jsem si přát lepší rozloučení.

Celkové hodnocení uplynulého akademického roku je z mé strany rozhodně kladné a nezbývá mi než popřát také nastupujícímu lektorovi a vídeňské slavistice ve všech oblastech přínosnou spolupráci!

PhDr. Lucie Antošíková, Ph.D.